Eduskunnan lakivaliokunnalle

Asia: HE 190/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kansainvälisten parien varallisuussuhteita koskevien neuvoston asetusten soveltamisesta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Espoon käräjäoikeus kiittää tilaisuudesta antaa asiantuntijalausunto ja lausuu lausuntonaan kunnioittaen seuraavan.

Yhä useammassa parisuhteessa on kansainvälisiä ulottuvuuksia, jolloin liiton kansanvälisten liittymien aiheuttamat oikeusvaikutukset aiheuttavat yllätyksiä ja monimutkaisia ongelmia. Näitä voi ilmetä muun muassa parin erotilanteessa omaisuutta koskevissa kysymyksissä esimerkiksi sen suhteen, minkä valtion lakia asiassa sovelletaan, minkä valtion tuomioistuimilla on asiassa toimivalta sekä ovatko toisessa valtiossa annetut asiaa koskevat ratkaisut tunnustettavissa ja täytäntöönpantavissa. Ehdotettu laki on siten tarkoituksenmukainen ja se on erittäin hyvin perusteltu, vaikka sääntely itse asetuksissa on hyvin vaikeaselkoinen. Lakiehdotuksessa muutamat käytännön asiat, kuten asiakirjojen käännösten toimittaminen englannin kielellä – ellei tuomioistuin vaadi niistä käännöstä suomen tai ruotsin kielelle – on sinänsä jo ollut käytössä tuomioistuimissa, vaikka sitä ei ole laissa nimenomaisesti säännelty.

Yksittäisenä huomiona hallituksen esityksen perusteluista (sivuilta 21-22, kohta 3.2.2) Espoon käräjäoikeus haluaa tuoda kuitenkin esille seuraavan. Asetuksen 29 artiklasta johtuen jos henkilö vetoaa esineoikeuteen, johon hänellä on oikeus avioliiton tai rekisteröidyn parisuhteen varallisuusoikeudellisiin vaikutuksiin sovellettavan lain nojalla, mutta Suomen lainsäädäntö ei tunne vastaavaa esineoikeutta, kyseinen oikeus on 29 artiklojen mukaan tarvittaessa ja mahdollisuuksien mukaan muunnettava lähinnä vastaavaksi Suomen lain mukaiseksi esineoikeudeksi ottaen huomioon kyseisellä esineoikeudella tavoitellut päämäärät ja edut sekä sen vaikutukset.

Tuomioistuimen näkökulmasta edellä mainitut tilanteet voivat tulla esille, kuten perusteluissa tuodaan esille, erillisen vahvistuskanteen johdosta tai vireillä olevan riita-asian yhteydessä, jolloin muuntamisesta päättää asiaa käsittelevä tuomioistuin. Perusteluissa todetaan, että tilanteet voivat olla moninaisia ja arvioidaan säännöksen soveltamisen jäävän vähäiseksi.

Kuten edellä on todettu, parien kansainvälistymisten myötä yhä useammalla on muun muassa kiinteää omaisuutta, joka sijaitsee ulkomailla. Tästä huolimatta esityksessä on todettu, ettei menettelystä esitetä mitään täydentäviä säännöksiä. Epäkohtana voidaan kuitenkin pitää sitä, ettei

mitään sääntelyä anneta siitä, mikä tuomioistuin on kansallisesti toimivaltainen käsittelemään kyseisenlaisia asioita. Kyseisenlaisia tilanteita tuomioistuimissa tullee asetuksen johdosta kuitenkin ratkaistaviksi ja asiat voivat olla hyvinkin monimutkaisia. Asianmukaista olisi säätää niiden keskittämisestä tiettyihin tuomioistuimiin asianmukaisen tietotaidon sekä yhtenäisen soveltamiskäytännön vuoksi. Asioiden laatu huomioiden keskittäminen esimerkiksi johonkin tuomioistuimeen, joka käsittelee maaoikeusasioita, voisi tästä syystä olla tarkoituksenmukaista. Tällaisella täydentävällä kansallisella sääntelyllä ei siten myöskään rajoitettaisi asetuksen soveltamista.

Muilta osin käräjäoikeudella ei ole huomautettavaa esityksestä taikka sen erinomaisista perusteluista.

Lopuksi käräjäoikeus toteaa vielä yleisenä huomiona, että asetuksia sovelletaan sellaisenaan kaikissa niissä mukana olevissa jäsenvaltioissa jo 29.1.2019 alkaen. Asetukset ovat kaikilta osin velvoittavia. Tuomioistuinten näkökulmasta asetusten ja asetusten soveltamisen edellyttämien täydentävien säännösten voimaantulo, joka on jo noin kolmen kuukauden päästä, edellyttää tuomareiden asianmukaista kouluttamista kansainvälisten yksityisoikeuden alaan liittyvistä muutoinkin monimutkaisista kysymyksistä. Toivottavaa edelleen olisi, että asetuksista laadittaisiin komissiossa käytännön opas asetusten soveltamiseen.

Espoon käräjäoikeudessa 23. päivänä lokakuuta 2018

Ilkka Lahtinen
Laamanni

Mette Manninen
Käräjätuomari